

วิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ : ตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบ การขับเคลื่อนงานมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต

ตามมติสมัชชาอนามัยโลกได้กำหนดเป้าหมายด้านโภชนาการ (Global Nutrition Targets 2025) รวมทั้งเป้าหมายระดับโลกในการควบคุมปัญหาโรคไม่ติดต่อ (Global NCD Targets) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับโภชนาการคือ SDG 2 ขจัดความหิวโหย และภาวะโภชนาการที่ดีนั้นจะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จใน SDG3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายระดับโลก ใน พ.ศ. 2560 ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงมุ่งมั่นด้วยการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันตามปฏิญญาผู้นำอาเซียนว่าด้วยการยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบ (ASEAN Leaders' Declaration on Ending all Forms of Malnutrition) เพื่อเร่งรัดในการแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการ ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579) ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสู่ความเป็นเลิศ (Promotion & Prevention Excellence) สร้างการเรียนรู้ พัฒนานโยบายสู่การปฏิบัติให้คนไทยสุขภาพดี กรมอนามัยจึงได้ทบทวน ปรับปรุงวิธีการ และกลไกการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพ 5 กลุ่มวัย และภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่สอง พ.ศ. 2561-2580 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านอาหารศึกษา เพื่อให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีสุขภาพที่ดี ประสานแนวคิด เป้าหมาย มาตรการ และบทบาทของภาคีเครือข่ายให้เชื่อมโยงกัน

กรมอนามัย โดยสำนักโภชนาการ จึงได้จัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติระยะ 5 ปี พ.ศ. 2562-2566 ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์สำคัญ ดังนี้ 1) ส่งเสริมพฤติกรรมผู้บริโภคที่เหมาะสมตามบริบทของบุคคล และชุมชน เพื่อโภชนาการและสุขภาพที่ดี 2) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในเรื่องอาหารศึกษา 3) สนับสนุนให้มีการวิจัยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ด้านอาหารและโภชนาการและสุขภาพได้ 4) การจัดการองค์ความรู้ในเรื่องอาหารศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง 5) ส่งเสริมให้ผู้ผลิตอาหารและชุมชนมีความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ 6) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการจัดการด้วยเทคโนโลยี เพื่อผลลัพธ์ประชาชนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ เน้นให้ความสำคัญในกลุ่มแม่และเด็ก เป็นพื้นฐานสำคัญของการมีสุขภาพที่ดี การได้รับสารอาหารที่เหมาะสมเพียงพอตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีในระยะยาว รวมถึงช่วยลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในอนาคต ผ่านการขับเคลื่อนงานมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ตั้งแต่เตรียมความพร้อมหญิงตั้งครรภ์ มุ่งหวังให้เด็กเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ สูงดีสมส่วน และมีพัฒนาการสมวัย

แนวคิดการดำเนินงานในรูปของประจักษ์ บูรณาการสุขภาพทั้งงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โภชนาการ พัฒนาการ กิจกรรมทางกาย การนอน สุขภาพช่องปาก สุขากิจาอาหารและน้ำ กลุ่มเป้าหมายแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 : หญิงตั้งครรภ์ (270 วัน) ช่วงที่ 2 : แรกเกิด-6 เดือน (180 วัน) และช่วงที่ 3 : อายุ 6 เดือน-2 ปี (550 ปี) การดำเนินงานในระดับพื้นที่ประกอบด้วย

1. เพิ่มคุณภาพสถานบริการสาธารณสุข ANC/WCC ตามชุดสิทธิประโยชน์ เช่น เฝ้าระวังและติดตามน้ำหนักหญิงตั้งครรภ์/ส่วนสูงน้ำหนักเด็ก คัดกรอง ส่งเสริม ติดตาม และกระตุ้นพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM/TIDA4I ประเมินพฤติกรรมอาหารบริโภคอาหาร ให้คำแนะนำเรื่อง กิน กอด เล่น เล่า นอน เฝ้าดูฟัน การจ่ายยาเม็ดไอโอดีน เหล็ก โพลิกยาน้ำเสริมธาตุเหล็กในเด็ก ดูแลสุขภาพช่องปาก เป็นต้น

2. ยกระดับบริการ เช่น สอนสาธิตให้แม่มีทักษะ ในการจุกกราฟโภชนาการหญิงตั้งครรภ์/กราฟการเจริญเติบโต การจัดอาหารหญิงตั้งครรภ์ อาหารหญิงให้นมบุตร อาหารตามวัยที่เหมาะสม ฝึกทักษะการแปรงฟันให้เด็กแบบลงมือปฏิบัติ (Hand On) และการตรวจฟัน เฝ้าระวังและติดตามพัฒนาการ โดยใช้คู่มือ DSPM เป็นต้น

3. ยกระดับการมีส่วนร่วม ผลักดันให้ชุมชน ท้องถิ่น ภาครัฐเครือข่าย ร่วมลงทุนและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เด็กอายุ 0-2 ปี สูงดีสมส่วนและพัฒนาการสมวัย เช่น แจกนมให้หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร เด็ก 6 เดือน – 2 ปี หรืออาหารที่ให้พลังงานและโปรตีนสูง เป็นต้น

นอกจากนี้ มีกลไกการดำเนินงานและกำกับติดตามผลทุกระดับทั่วประเทศไทย โดยความร่วมมือของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านคณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ผ่านกลไก MCH Board เป็นผู้รับชอบแผนงานแม่และเด็ก ให้เกิดคลินิกฝากครรภ์ (ANC) และคลินิกสุขภาพเด็กดี (WCC) และครอบครัวคุณภาพ ร่วมกับมีมาตรการทางสังคมในชุมชน/หมู่บ้าน ด้วยการไปเยี่ยมบ้านหญิงตั้งครรภ์ และเด็กแรกเกิด-2 ปี เพื่อติดตามการบริโภคอาหารและให้คำแนะนำอาหารตามวัย ส่งเสริมพัฒนาการสุขภาพอาหารและน้ำ สุขภาพช่องปาก กิจกรรมทางกาย และการนอน เดือนละ 1 ครั้ง/ครอบครัว เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์สร้างคนไทยรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ 21 คือหญิงตั้งครรภ์มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ ไม่มีภาวะโลหิตจาง ไม่ขาดไอโอดีน น้ำหนักเด็กแรกเกิดไม่น้อยกว่า 2,500 กรัม และเด็กมีภาวะสูงดีสมส่วน คือมีความยาวหรือส่วนสูง และน้ำหนักตามเกณฑ์ รวมทั้งพัฒนาการสมวัย

ประเด็นท้าทายในการดำเนินงานการขับเคลื่อนงานมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต คือ การพัฒนาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการดำเนินงานให้ยั่งยืนและมีประสิทธิผล รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือในการกำกับติดตามเพื่อเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและพัฒนาการในเด็กรายบุคคล ผ่านสมาร์ตโฟน แอปพลิเคชัน เป็นต้น

From Vision to Action: ASEAN Leaders' Declaration on Ending All Forms of Malnutrition to Solve the Double Burden of Malnutrition Miracle of the First 1,000 Days of Life

---

World Health Assembly resolutions have set Global Nutrition Targets 2025, including the global goals of controlling non-communicable diseases (9 voluntary Global NCD targets) and the Sustainable Development Goals (SDGs). The SDGs related to nutrition are SDG 2 (Zero Hunger) and good nutrition will also result in success in SDG3 (Good health and well-being). In 2017, to respond to the global goals, ASEAN member states are committed to jointly announce their intentions with the ASEAN Leaders' Declaration on Ending All Forms of Malnutrition to solve the double burden of malnutrition.

Thailand has formulated the 20-year National Strategic Plan for Public Health in 2017-2036 (Promotion & Prevention Excellence) to create learning and develop policies for practicing to create healthy living for Thai people. Department of Health has reviewed and improved methods and operating mechanisms in accordance with the situation by developing Strategic Plan for the Development of Health and Environmental Health Promotion Systems based on The National Health Development Plan during the Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021) period, which emphasized on promoting health in throughout life course approach.

Furthermore, National Food Committee has determined the second Strategic Framework for Food Management in Thailand 2018-2037. This framework comprises of 4 strategies. Its third strategy, Food Education, has been set the target for people have appropriate behavior and well-being. The Department of Health, by Bureau of Nutrition, has integrated targets, measures and roles of networks to help promoting appropriate behavior for consuming healthy food. According to this, the Department of Health has formulated draft 5-year National Nutrition Action Plan (2019-2023) which consists of 6 strategies: 1) Promote appropriate consumer behavior in the context of people and communities for good nutrition and health 2) promote cooperation and integration of all departments related to food education 3) support the research that the results can be applied to food, nutrition and health 4) have knowledge management in food education and disseminate all forms of knowledge continuously 5) encourage food manufacturers and communities to have proper food and nutrition knowledge 6) develop database and management system by using technology.

Focusing on promoting good nutrition in all age groups is fundamental of good health, especially in mother and child group. The first period of life is very important to receive appropriate and adequate nutrition, which results in good health in long term, including reducing

risk of chronic non-communicable diseases in the future. **Miracle of The First 1,000 Days of Life** is now implemented to tackle the issues. The first 1000 days of life has been divided into 3 stages: pregnancy period (270 Days), after birth to 6 months (180 Days), and 6 months to 2 years (550 Days). The project aims for full potential growth, optimum growth and well-development of Thai children.

The operational concept of the civil state integrate both of health promotion and environmental health such as nutrition, development, physical activity, sleep, oral health care and food and water sanitation. Area-level operations have 3 main methods:

1. Increase the quality of health facilities ANC / WCC according to the benefits package: such as surveillance and monitoring weight of pregnant women/height and weight of children, screening and stimulating child development by using DSPM/TIDA4I, assess food consumption behavior, dispense Triferdine to pregnant women and iron supplements to children, provide knowledge on “nutrition”, “hugging”, “playing”, “story-Telling”, “sleep”, and “oral health”.

2. Enhance service system such as plotting and interpreting pregnant nutrition graph (Vallop Curve)/growth chart, demonstrating on food preparation for pregnant women, lactating women and complementary food, including brushing skill and children's teeth self-examination.

3. Elevate stakeholder participation by encouraging local communities, network and partners to invest in health such as distribute milk or food which contain high energy and protein to pregnant women, lactating women and children 6 months - 2 years, as well as having social measures to promote physical activity and oral health, etc.

This project has been implementing and monitor across the country. The Memorandum of Understanding (MOU) for integrating the cooperation has been signed by 4 Ministries: Ministry of Public Health, Ministry of Social Development and Human Security, Ministry of Education and Ministry of Interior and also related organizations through Provincial Child Development Board and District Health Board through MCH Board mechanism, which responsible for Child Project Manager (CPM). The board is a main team to create Antenatal Care (ANC), Well Child Clinic (WCC) and Quality Families. Moreover, social measures in communities/villages have also been driven by visiting pregnant women and newborn to children 2 years old's home to monitor food consumption and provide advice on complementary food, promote development, food and water sanitation, oral health, physical activity and sleeping. The visit takes once a month per family. The expected outcome of the project has been set to create better standard of new generation of Thai people in the 21st century. Pregnant women have optimal weight gain, no anemia, no iodine deficiency etc. Newborn have birth weight not less than 2,500 grams and birth length standard covering the optimum growth, no dental caries and well-development based on age.

The challenges of Miracle of The First 1,000 Days of Life is to develop cooperation among public sectors, private and people for sustainable and effective operation, including developing an easy-to-use tool to assess and monitor child growth and development (via smart device app).